

DELO JE STEKLO

Piše: prof. Danilo Sbrizaj

POSEBNE strokovne grupe so se že pred več meseci lotile dela za pripravo osnutkov novega statuta mesta in novih statutih ljubljanskih občin, vendar je bilo delo zelo otežkočeno, ker so se medtem še spreminjale in dopolnjevale teze za spremembo zvezne in republiške ustave. Sele po objavi osnutkov teh ustav je tudi delo na občinskih statutih v Ljubljani hitreje steklo. Zlasti smo pohiteli s pripravami tistih delov statuta, kjer so določila o občinski skupščini na podlagi novega delegatskega sistema. Brez reorganizacije skupščinskega sistema v občini namreč ne bi mogel zaživeti delegatski sistem v republiki in federaciji. To pomeni, da je bilo treba določiti in urediti strukturo občinske skupščine, pristojnost njenih zborov in način njenega dela. Tak osnutek statutarnih določil o občinski skupščini, o njenem položaju in pristojnosti, o njeni sestavi in načinu volitev, o pristojnosti in delu zborov občinske skupščine, o sprejemanju predpisov in drugih aktov občinske skupščine, o predsedniku skupščine ter predsednikih njenih zborov, o občinskem svetu, o občinskih upravnih organih in o splošnem zboru občine, je kot sestavni del novega statuta občine Ljubljana-Šiška, sedanja občinska skupščina že sprejela na seji obeh zborov dne 17. oktobra t.l.

Obenem s sprejemom osnutka novih statutarnih določil o občinski skupščini, pa je sedanja občinska skupščina dala tudi soglasje k izhodiščem za delo komisije za statut mesta Ljubljana. Ta »izhodišča« so nujno potrebna za enotno politiko pri sestavljanju mestnega statuta in statutih ljubljanskih občin na enotnem širšem ljubljanskem prostoru. Z njimi se potrjuje že sprejeta stališča, da na ljubljanskem prostoru mesto in občine skupaj opravljajo zadeve občine, in sicer tako, da mesto opravlja samo tiste zadeve, ki so skupnega pomena za delovne ljudi v mestu ter njegovi okolici, vse ostale pristojnosti pa ostanejo občinam. Mesto Ljubljana se tako pojavlja kot posebna družbenopolitična skupnost in kot skupnost občin. To pomeni, da predstavljajo njegov temelj tako občine, kakor tudi delovni ljudje v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih.

Poleg tako opredeljene razdelitve pristojnosti med mestom Ljubljano in ljubljanskimi občinami pa osnutek, ki ga je sprejela naša občinska skupščina, upošteva tudi tista določila osnutkov zvezne in republiške ustave, s katerimi se težišče odločanja delovnih ljudi prenaša v njihove temeljne samoupravne organizacije in skupnosti. Delovni ljudje namreč uresničujejo svoje interese v temeljnih organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih in v samoupravnih interesnih skupnostih. Samo o tistih interesih, ki jih v teh skupnostih ne bodo mogli uresničiti, bodo odločali prek svojih delegatov v občinski skupščini. Na ta način bo občina v bodoče vedno bolj sestavljena samoupravna skupnost in se bo pojavljala tudi kot temeljna družbe-

nopolitična skupnost samo kot sinteza potreb in možnosti na podlagi neposrednega samoupravnega odločanja in sporazumevanja delovnih ljudi.

V zvezi z delegatskim sistemom je v osnutku v skladu z določili osnutka republiške ustave določeno, da temeljne samoupravne organizacije in skupnosti samostojno s svojim statutom določijo število članov in sestavo svoje delegacije, kakor tudi način izvolitve in odpoklica delegacije. Število delegatov, ki jih vsaka delegacija oziroma več delegacij temeljnih organizacij združenega dela ali drugih samoupravnih organizacij in skupnosti delegira v zbor občinske skupščine, bo natančneje določeno s posebnim odlokom občinske skupščine v skladu z zakonom. Menimo, da je tako določilo ustreznije, ker se bodo volilne enote glede na število in strukturo zaposlenih verjetno pogosto spreminjale.

Razčistiti pa bo treba še vprašanje, komu bo prepuščena določitev, kdaj se voli delegat za štiri leta in kdaj samo za določeno zasedanje skupščine, oziroma če se delegati načeloma volijo za štiri leta in jih le izjemno, za določene seje, lahko nadomestijo za v ta namen posebej izvoljeni delegati.

Osnutek predvideva, da sestavljata skupščino občine Ljubljana-Šiška tudi v bodoče le dva zbora, in sicer: zbor združenega dela ter zbor krajevnih skupnosti. Taka sestava občinske skupščine odgovarja družbeno-ekonomski strukturi naše občine. Upoštevati je tudi treba, da so v Ljubljani pristojnosti glede šolstva, kulture, telesne kulture in zdravstva razdeljene med mestom in občinami, poleg tega pa bo zagotovljeno sodelovanje samoupravnih interesnih skupnosti v delu občinske skupščine. Ker pa je v naši občini kar 93,4 % zaposlenih delovnih ljudi v gospodarstvu in le 3,3 % v prosveti in kulturi ter v zdravstveni in socialni dejavnosti, bo treba za delegate iz teh dejavnosti določiti za enoten zbor druž-

benega dela ugodnejši ključ kakor za delegate iz gospodarstva. Prav tako bo treba na primeren način zagotoviti število delegatov delovnih ljudi, ki delajo s svojimi sredstvi v obrtni in podobni dejavnosti ter v kmetijski dejavnosti, delegatov delovnih skupnosti državnih organov, družbenopolitičnih organizacij ter društev in delegatov aktivnih vojaških in civilnih oseb v službi v oboroženih silah SFRJ.

Glede sodelovanja samoupravnih interesnih skupnosti določa osnutek, da skupščine teh skupnosti v občini enakopravno z enotnim zborom združenega dela in zborom krajevnih skupnosti spremljajo stanje na ustreznih področjih, določajo osnove politike razvoja teh področij, spodbujajo samoupravno sporazumevanje in sodelujejo pri družbenem dogovarjanju na ustreznih področjih, obravnavajo vprašanja kadrovske politike in druga vprašanja, ki imajo pomen za delovne ljudi na teh področjih. V glavnem gre pri tem za področje vzgoje in izobraževanja, kulture, telesne kulture, zdravstvenega varstva, socialnega varstva, otroškega varstva, stanovanjskega gospodarstva, gospodarjenja s kmetijskimi zemljišči in varstva človekovega okolja, lahko pa tudi za druga področja, za katera se ustanavljajo interesne skupnosti.

Pomembna so tudi tista določila osnutka, ki obravnavajo postopek v primeru spornih vprašanj glede katerih se zbora skupščine, oziroma zbora skupščine in skupščine interesnih samoupravnih skupnosti ne zedinijo o besedilu predloga odloka ali drugega akta. Če po vseh usklajevalnih postopkih le še ne pride do soglasja, je namreč predvideno sklicanje splošnega zbora občine. Ta naj opredeli svoje stališče do spornega vprašanja, ko si je pred tem pridobil mnenje družbenopolitičnih organizacij v občini.

Nadaljevanje na 3. strani

*Ob dnevu republike vsem občanom
iskrene čestitke*

*Skupščina in
družbenopolitične organizacije
občine Ljubljana-Šiška*

Delo je steklo

(Nadaljevanje s 1. strani)

Predvideno je, da bo imela občinska skupščina predsednika ter enega ali več podpredsednikov. Predsednika pa bi imel tudi vsak izmed obeh zborov občinske skupščine. Vsi navedeni bi bili stalni funkcionarji, izvoljeni iz vrst delegatov za štiri leta. Pri tem se pojavlja vprašanje, kaj če delegacija oziroma konferenca delegacij, katere član je predsednik zbora, delegira za določeno zasedanje zbora ali za obravnavo določenega vprašanja, ki je na dnevnem redu zbora, drugega delegata. Osnutek določa, da v tem primeru predsednik zbora vseeno skliče in vodi sejo zbora, nima pa pravice glasovati.

Za preučevanje predlogov, predpisov in drugih aktov, ki jih sprejema občinska skupščina in njena zbora in za preučevanje drugih vprašanj iz pristojnosti občinske skupščine, so v osnutku predvidene komisije, odbori in druga stalna ali občasna telesa občinske skupščine in njenih zborov. Stalne komisije občinske skupščine naj bi bile predvsem: za družbeno nadzorstvo, za prošnje in pritožbe, za zadeve borcev NOB, za SLO, za kadrovske zadeve, za odlikovanja ter statutarne pravna komisija. Vsak zbor občinske skupščine pa naj bi imel komisijo za verifikacijo pooblastil in za imunitetna vprašanja delegatov.

Kot politično-izvršilni organ občinske skupščine je predviden občinski svet. Ta naj spremlja in obravnava družbeno politično in ekonomsko stanje in razvoj občine in naj bo odgovoren, da se zagotovi celovitost, kontinuiteta in dogovorjena perspektiva pri uresničevanju politike družbenega razvoja v občini ob upoštevanju strokovnosti in znanosti.

Občinski svet občine Ljubljana-Siška naj bi imel 25 članov, ki bi jih volili za štiri leta, lahko pa tudi odpoklicali delovni ljudje in občani neposredno s tajnim glasovanjem po postopku, ki bo določen z zakonom.

Občinski svet ima predsednika in podpredsednika, ki ju izvolijo člani sveta izmed sebe za dobo 2 let, s tem da sta po preteku te dobe lahko ponovno izvoljena.

Novost v občinski skupščini predstavlja tudi svet predstojnikov upravnih organov. Ta naj koordinira in usklajuje delo upravnih organov pri izvajanju politike in izvrševanju zakonov ter drugih predpisov, odlokov in aktov občinske skupščine ter opravlja druge izvršilno-pravne zadeve.

Svet predstojnikov upravnih organov občine Ljubljana-Siška naj bi sestavljali: predsednik sveta, predstojniki občinskih upravnih organov in še 3 člani, ki jih imenuje občinska skupščina, vse za dobo 4 let.

Končno so v osnutku še določila o splošnem zboru občine in o predsedstvu splošnega zbora občine.

Splošni zbor sestavljajo občinska skupščina in delegacije družbenopolitičnih organizacij, določene z dogovorom v okviru SZDL.

Predsedstvo splošnega zbora občine Ljubljana-Siška pa bi sestavljali: predsednik občinske skupščine, ki je tudi predsednik predsedstva splošnega zbora; sekretar komiteja občinske konference ZK; predsednik občinske konference SZDL; predsednik občinskega sindikalnega sveta ter še 5 članov, ki jih izvoli splošni zbor za obdobje 4 let.

Predsedstvo splošnega zbora naj bi sklicevalo splošni zbor občine ter mu predsedovalo, in to na lastno pobudo ali na zahtevo občinske skupščine, občinske konference ZK ter občinske konference SZDL.

Nadalje naj bi predsedstvo splošnega zbora obravnavalo vsa temeljna politična vprašanja v zvezi z delom občinske skupščine ter zavzemalo stališče do temeljnih političnih vprašanj v zvezi z delom občinske skupščine in jih sporočalo organom ter organizacijam.

S sprejetjem osnutka statutarnih določil o občinski skupščini je seveda storjen šele prvi korak pri izdelavi osnutka celotnega statuta občine. Tega bodo potem kot najširši skupni dogovor sprejemali delovni ljudje v temeljnih

(Nadaljevanje na 4. strani)

AKTUALNI KOMENTAR

Na cilju smo

Takšnega naslova nismo dali slučajno, pa tudi ne zato, ker ostaja za nami težavna pot, marveč preprosto zato, ker smo pred odgovornimi nalogami, ki nam jih nalaga sedanji trenutok. Ta naš čas pa prinaša tudi veliko dogodkov, ustvarja še in še pojavov, pušča še in še problemov, nas sili v akcijo, pa spet v akcijo. Tako: komaj smo dobro končali razpravo o ustavah, že je potrebno začeti razpravo o tem, kako ti dve ustavi prenesti v življenje. Kajti, da se razumemo: ni ustava za to, da bi o njej samo razpravljali, marveč zato, da jo prenesemo v življenje, v naše odnose, v naše

načrte, želje, težnje, da bi z njo prišli do cilja. Tako moramo zdaj, od tega trenutka naprej, uresničevati tisto, kar je zapisano v ustavi, graditi delegatski sistem, novi skupščinski sistem, novi komunalni sistem, z eno besedo: ukvarjati se moramo z ustavnimi zadevami. To pa pomeni, da moramo narediti načrt, nekakšen vrstni red, na primer, da vidimo, kdo bo prevzel delegatske funkcije, ne da bi bil potem statist, kdo bo skrbel za to, da postane naša ustava resnično najnaprednejša na svetu, kakor lahko pogostokrat slišimo. Zatorej se moramo dogovoriti in prepričati, da uresničevanje ustave ni samo naloga posameznikov ali nekaterih kolektivov, ampak vseh nas.

• To pa je danes tudi najaktualnejši dogodek, o katerem velja govoriti in ki je vsem temelj. To niti ni čudno, kajti prav v ustavi in njenem uresničevanju so rešitve za mnoge naše želje, probleme in težave, pa tudi za naše ideje in dogovore. A danes, jutri in pojutrišnjem so pred nami veliki dogodki. Recimo kongresi ZK. Kako daleč smo že s pripravami? Kakšne so? Čemu bodo kongresi posvečeni? Kar zadeva prvo vprašanje, lahko odgovorimo, da tečejo priprave za naš VII. kongres normalno in da smo zdaj pri prvi zaokrožitvi dokumentov, torej resolucije o prihodnjih nalogah Zveze komunistov Slovenije in poročila o dosedanjem delu. Poleg tega je bila opravljena velika akcija v evidentiranju kadrov za delegate in vodstva za oba kongresa ter za republiško in zvezno vodstvo ZK. Delo je opravljeno zelo temeljito. Pa vendar se zdi, da so

organizacije ZK, osnovne in občinske, še vedno premalo angažirane ko gre za hrabrejše predlaganje delavcev za delegate in vodstva. Tako lahko na tej podlagi trdimo, da smo v ozračju pričakovanja. Odgovor na drugo vprašanje pa se lahko glasi, da sodeluje v pripravah na VII. kongres ZK Slovenije na republiški ravni nad 200 ljudi, da pa so v te priprave vključene tudi občinske in mestne organizacije ter seveda osnovne. Tako lahko mirno zardimo, da nekaj tisoč komunistov v naši republiki sodeluje v pripravah na naš kongres, s tem pa seveda tudi na X. kongres ZKJ. Temu se ni potrebno čuditi, kajti prav zdaj so na višku priprave za izvedbo volilnih konferenc v osnovnih, občinskih in mestnih organizacijah.

• Odgovor na tretje zastavljeno vprašanje pa mora povedati, v katero smer bo obrnjena pozornost tako našega kakor X. kongresa ZKJ. Mislim, da tega ni težko uganiti, da ugibanje ni potrebno. Smo na pragu uresničevanja novih ustav (republiške in zvezne), od 21. seje predsedstva ZKJ ter pisma tovariša Tita in izvršnega biroja sem smo dosegli izredne rezultate pri utrjevanju naše samoupravne in socialistične družbe, spoprijeli smo se z liberalizmom in tehnokratizmom ter drugimi negativnimi pojavi, s hitrimi koraki se vračamo na položaje, kjer je odločila razredna funkcija naše družbe in kjer dobivajo nekatere revolucionarne prvine, kakor so demokratični centralizem, vloga subjektivnega dejavnika itd. pravi smisel, to so dejstva, o katerih te dni veliko govorimo, od osnovne organizacije do federacije. Kakor je namreč znano, pripravljajo povsod enoletne ocene uresničevanja nalog iz pisma, pa je vse to neodložljivo v prvem planu, o vsem tem bo zagotovo tekla beseda tudi na X. kongresu. Da je temu tako, povedo že izhodišča za X. kongres, ki so naletela na izredno veliko zanimanje in ki so osnova tudi za priprave na naš VII. kongres ZKS.

• Že nekaj tednov vojna na Bližnjem vzhodu zaostruje mednarodne odnose. Ta zaostritev je pripeljala v drugi polovici oktobra in v začetku novembra do resnih zapletov, skozi katere smo šli tudi mi. Vrvico so namreč zategnile ZDA, ko so razglasile v svojih armadah doma in v svetu tretjo stopnjo pripravljenosti, to pa je povzročilo podobne akcije v mnogih državah v svetu. Kaj je Amerika želela s tem doseči, je bolj ali manj jasno, ker je prav tako bolj ali manj jasno pokazala svoje namere tudi v četrti vojni med arabskimi državami in Izraelom, ko v resnici ni veliko prikrivala, da bo v to vojno tudi sama vstopila, če bi bile ogrožene pozicije njenega eksponenta, da niti ne govorimo o tem, da je temu svojemu eksponentu nenehno in z odprtimi rokami pošiljala orožje, drugi material in celo pomoč v ljudeh. Tako je ta vojna, ki je tekla v začetku v znamenju uspehov arabskih vojsk, dobila obrate, ki so bili možni edinole s pomočjo ameriškega pojmovanja osvobodilne vojne.

Za nas Jugoslovane pa je pomembno, da se vsi zavedamo, da naši prijatelji v Egiptu, Siriji in drugih arabskih državah vodijo osvobodilno vojno in da smo, dosledni svoji (že) tradicionalni in internacionalistični politiki, vselej podpirali osvobodilna gibanja in vojne, ne glede na to, kje so tekle. Tako pomagamo tudi tej osvobodilni vojni, in to v okvirih, ki jih nismo nikoli skrivali pred svetom, marveč smo jih jasno izpovedovali. Tako bomo delali tudi vnaprej. To so pokazale tudi naše priprave, ki smo jih pravkar opravili in v katerih sta se v največji meri pokazala zavednost in patriotizem naših ljudi. To niti ni čudno, kajti naši ljudje vedo, da s tem, ko pomagajo osvobodilnim gibanjem, krepijo tudi svoj položaj in svoje obrambne vrste. Toda tudi tokrat so se nam prikradle manjše napake, zlasti kar zadeva učinkovitost. Ni se nam namreč posrečilo, da bi hitro obvestili vse dejavnike, za kaj gre, pa so zato nastala tudi nekatera pomanjkljivo obdelana področja, kakor so: boj proti psihološki vojni, budnost itd. V naslednjih dneh in tednih moramo to popraviti in odstraniti.

(Nadaljevanje s 3. strani)
organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih, v samoupravnih interesnih skupnostih in v drugih oblikah združevanja in povezovanja v občini.

Občino bo treba v statutu najprej predstaviti in ugotoviti, da jo sestavljajo delovni ljudje, samoupravno povezani v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih. Opredeliti bo treba položaj delovnega človeka v občini ter pravice in dolžnosti občana, zlasti pa njegove samoupravljaljske pravice.

Pomemben element v novem občinskem statutu bo opredelitev družbeno-ekonomskih in gospodarskih nalog občine. Pri tem gre zlasti za ustvarjanje in razvijanje pogojev za delo in življenje ter za usmerjanje družbenega in ekonomskega razvoja, vse s ciljem usklajevanja in uresničevanja interesov delovnih ljudi. Posebno skrb bo treba posvetiti določilom o vlogi organizacij posebnega družbenega pomena na področju komunale, urbanizma, stanovanjskega gospodarstva in prometa ter organizacijam na področju družbenih dejavnosti. Nadalje bodo potrebna podrobnejša določila o osebnem delu z osebnimi sredstvi v obrti in podobnih dejavnostih ter v kmetijstvu.

V statutu bo treba vgraditi tudi obrambne mehanizme proti tendencam kolektivne lastninske miselnosti v delovnih organizacijah ter proti individualnim in parcialnim interesom. Tem nasproti bo treba začrtati solidarnostno reševanje zadovoljevanja skupnih potreb občanov. Prav tako se bo treba zavzeti za učinkovito kadrovske politiko na osnovi ustreznih družbenih dogovorov.

Nadalje bodo važna določila o oblikah in načinu uresničevanja skupnih nalog v občini. To bodo določila o zborih delovnih ljudi v temeljnih organizacijah združenega dela in v krajevnih skupnostih, o referendumu, o samoupravnem sporazumevanju in o družbenem dogovarjanju.

Bistvena za novo pojmovanje občine bodo tudi določila o samoupravljanju delovnih ljudi v temeljnih organizacijah združenega dela ter drugih organizacijah združenega dela, določila o krajevnih skupnostih in določila o samoupravnih interesnih skupnostih, tako o tistih s področja družbenih dejavnosti, kakor tistih s področja gospodarskih dejavnosti. V tem poglavju bo treba zlasti jasno razmejiti odgovornost med občino ter med navedenimi temeljnimi samoupravnimi organizacijami in skupnostmi.

Posebno poglavje bo treba posvetiti splošnemu ljudskemu odporu in družbeni zmožnosti, medtem ko so zadeve narodne obrambe v Ljubljani v pristojnosti mesta.

Novost bodo predstavljala tudi določila o sredstvih občine ter o financiranju splošnih družbenih potreb v občini, kakor tudi o financiranju skupnih potreb v občini. Zlasti pri financiranju skupnih potreb v občini bomo namreč vedno bolj prehajali na samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje.

S statutom bo treba tudi bolj jasno opredeliti vlogo ZK, vlogo SZDL ter vlogo ostalih družbeno-političnih organizacij v občini. Nadalje tudi vlogo drugih organizacij in društev pri uresničevanju skupnih nalog občine.

Končno bo moral novi statut vsebovati tudi določila o odnosih med občino in krajevno skupnostjo, med občino in mestom, o medobčinskem sodelovanju in o odnosih med občino ter širšimi družbeno-političnimi skupnostmi.

Rok za izdelavo osnutka celotnega statuta občine za ljubljanske občine je 19. november 1973. Vsaka izmed ljubljanskih občin bo nato osnutek še prilagodila svojim specifičnostim in ga nato dala v javno razpravo. Težišče te razprave bo na zborih delovnih ljudi v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih. Razprava pa bo zato lahko učinkovita le v primeru, če bomo obenem lahko razpravljali tudi o osnutkih statutom temeljnih organizacij združenega dela, krajevnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih. Le tako bomo občinski statut lahko zgradili od spodaj navzgor, upoštevajoč ožje in širše interese delovnega človeka v združenem delu, ki je nosilec naše poti v socializem.

KOMENTARJI

Razprava je uspela

JAVNA razprava o osnutkih ustav je v jesenskem obdobju prav gotovo pomenila osrednje politično dogajanje. Med našimi občani je za razpravo vladalo izjemno zanimanje, o čemer pričajo velika udeležba na zborih in izredno veliko število predlogov, pripomb in vprašanj.

Vseh razprav v OZD in krajevnih skupnostih, skupaj s specializiranimi, je bilo 119. Udeležilo se jih je 16.000 ljudi, kar je 25 % vsega prebivalstva naše občine. Lahko rečemo, da se je, sodeč po teh podatkih, organizirane javne razprave udeležil vsak tretji občan.

Toda ne le udeležba, predvsem pripravljenost občanov, da prispevajo k oblikovanju ustav, nas spodbuja k temu, da potek razprave ocenjujemo tako pozitivno. Tako je kar 631 razpravljalcev dalo 280 različnih predlogov za spremembo členov ter pripomb k temeljnim in splošnim določilom ustav.

Takšni rezultati, ki so nedvomno nadvse razveseljujoči, pa so prav gotovo sad temeljitih priprav in dela pri organizaciji javne razprave. Občinska konferenca SZDL in Obs Zveze sindikatov sta že v juliju sprejela program in načrt celotne organizacije. Izbrali smo tudi 23-članski koordinacijski odbor, ki so ga sestavljali predstavniki družbenopolitičnih organizacij, občinske skupščine in drugi družbenopolitični delavci. Za vodje razprav

sta bila organizirana dva seminarja, ki se jih je udeležilo 130 ljudi. Posebej pa so organizirali razgovore s predsedniki sindikalnih organizacij in krajevnih konferenc ter direktorji in ravnatelji šol. Razdeljenih je bilo nad 3000 izvodov besedil osnutka zvezne in 2000 besedil osnutka republiške ustave, občane pa smo informirali tudi prek tiska in drugih sredstev obveščanja.

Ob zaključku javne razprave se je 23. oktobra sestal širši politični aktiv občine, ki je obravnaval poročilo koordinacijskega odbora. Aktiv je pozitivno ocenil potek razprave in ugotovil, da je bila udeležba tolikšna, kot še nikoli na podobnih zborih. Takšno zanimanje in aktivno sodelovanje pri obravnavanju ustavne snovi je prav gotovo posledica spoznanja občanov, da je perspektiva delovnega človeka v mnogočem odvisna od učinkovitosti ustavne sistema. Vsebinske, organizacijske in idejno politične priprave koordinacijskega odbora in organizacij so vplivale na enotno in koordinirano javno razpravo.

Razprava je bila demokratična, ustvarjalna in konstruktivna. Razpravljalci so plebiscitarno podprli osnutka ustav, poudarjali njun revolucionarni pomen in prispevek k nadaljnjemu poglobljanju samoupravljanja.

Večina se je zavzemala za to, naj bi bilo besedilo napisano v razumljivem jeziku za vse prebivalstvo. Mnogi zahtevajo, naj bi s konkretnimi členi zagotovili odločno in dosledno izvajanje ustav. To se vidi tudi po tem, da zahtevajo večjo odgovornost tako posameznikov kot kolektivnih organov, razširitev delavske kontrole in ustavno ureditev družbene zaščite zakonitosti ter že v temeljnih načelih določitev ostrejših sankcij za nespoštovanje družbenih norm.

Razpravljalci v delovnih organizacijah so največ govorili o odnosu med posameznimi TOZD, solidarnosti med njimi in do nerazvitih, načrtovanju, delegatskem sistemu, vlogi infrastrukture, davčni politiki, enotnosti trga, družbenem in samoupravnem dogovarjanju in povezavi s samoupravnimi skupnostmi. Razumljiva je zahteva po uvedbi delavske kontrole tudi v družbenih službah družbenopolitičnih in samoupravnih skupnostih in ne nazadnje tudi v predstavniških organih, saj delavci prek teh posebnih organov lahko neposredno vplivajo na pravilno in smotrno porabo družbenih sredstev. Jasneje je opredeljena tudi odgovornost posameznika.

Dobrišen del razprav po krajevnih skupnostih se je loteval odnosov med federacijo in republiko, pri čemer so občani odobrvali določila, po katerih naj bi večino bistvenih vprašanj v razvoju jugoslovanske družbe urejali s sporazumevanjem in dogovori. Izražena je bila bojazen, da s tem, ko vrsta pristojnosti prehaja na republiko, nastopi nevarnost republiške etatizacije — lahko pa tudi občinske. Precej vprašanj je bilo v zvezi z delovanjem republiške in občinske uprave. Veliko je bilo zanimanja za delegatske odnose in sploh za nov skupščinski sistem. Večina je podprla predlog, naj bi imela občinska skupščina le dva zbora, mnogim pa je bila nerazumljiva in nepotrebna dvojnost pri odločanju v odnosu skupščina interesne skupnosti. Največ so se razpravljalci seveda ustavljali ob vprašanju položaja, dejavnosti in pomena krajevnih skupnosti. Menili so, da je treba v ustavi več besed nameniti financiranju KS. Seveda je bilo dosti govora tudi o svoboščinah, pravicah in dolžnostih. Zahtevali so maksimiranje premoženja na stanovanjih, vikendih ter preprečitev manipulacij. Precej je bilo razprav o stanovanjskih in lastniško-pravnih razmerjih. Zelo so bile zavzete razprave na področju kmetijstva. Najpomembnejše so zahteve po določitvi takega zemljiškega maksimuma, koliko zemlje so kmetje ali kmetijske zadruge sposobni obdelati. Zelij, da so opredeli položaj kmečke žene, zemljišče naj se oceni kot osnovno sredstvo, kmetijstvo naj se prav tako programira in kreditira kot ostale dejavnosti. Menijo, da kmetijske zadruge danes še niso tisto, kar si kmet želi. Odločno zahtevajo tudi ureditev socialne varnosti in enakopravnosti kmeta.

Lahko bi rekli, da je tako široko zasnovana razprava uspela tudi zato, ker so jo povezovali z razpravami o samoupravnem sporazumevanju TOZD, statutih v OZD, v KS pa z vlogo krajevnih skupnosti v novem ustavnem sistemu ter njenim materialnim položajem.

Ob ustavnih razpravah je bila izvedena tudi široka akcija evidentiranja možnih kandidatov za delegate družbenopolitičnih in samoupravnih skupnostih. Ob tej priliki je bilo evidentiranih in verificiranih 762 možnih kandidatov, večina v organizacijah združenega dela. Podali pa so tudi celo vrsto predlogov in vprašanj, ki se ne nanašajo na ustavo in ki bodo koristila kot napotek za delo organizacij.

Uspeh v ustavni razpravi obvezuje, da predlagane pripombe upoštevamo v bodoči zakonodaji, statutih in drugih samoupravnih aktih. Prav v oblikovanju le teh imamo sedaj našo prvo in največjo obveznost.

Miloš Mikolič

ŠE O POPISU STANOVANJ

Verjetno se še spominjate prijaznih misli, ki so vas obhajale ob prelistovanju formularjev za popis stanovanj. No, v Šiški kakšnih večjih protestov ni bilo slišati, davčna uprava je prejela le nekaj nepodpisanih formularjev, izpolnjenih z nečednimi besedami in podobnimi »pozdravčki«. Je pa treba priznati tudi to, da ga naša davčna uprava ni tako lomila, kot so to počeli v nekaterih drugih občinah. Kljub temu pa je naša skupščina v celoti podprla predlog za spremembo odloka o merilih za ugotovitev nove vrednosti stanovanjskih hiš in stanovanj, ki ga je skupščina mesta in občinskim skupščinam posredovala občina Moste-Polje. Moščani predlagajo, naj bi podatki, dobjeni iz popisa, služili le za evidentiranje vrednosti stanovanjskega fonda, omenjajo pa še nekaj konkretnih predlogov za spremembo omenjenega odloka.